

سەرچاوه

عهدهی

- ۱- امین زکی، محمد: تاریخ السلیمانیة وانحائها- ترجمة: محمد جمیل بندي الروژیانی، شرکه الطباعة والنشر المحدودة، بغداد ۱۹۵۱.
- ۲- البصري، عثمان بن سندالوالي: مطالع السعود- تحقیق الدكتور عماد عبدالسلام رؤوف وسهيلة عبدالمجید القیسی- الموصل ۱۹۹۱.
- ۳- البصري، عثمان بن سند الوالي، اصفي الموارد في سلسال احوال الإمام خالد- المطبعة العلمية- مصر- ۱۳۱۰هـ.
- ۴- الخال، محمد: الشيخ معروف النودهی البرزنجی، بغداد ۱۹۶۱.
- ۵- الخال، محمد: البیتوشي، بغداد ۱۹۵۸.
- ۶- الراوي، د. جابر: الحدود الدولية و مشکلة الحدود العراقية الأیرانية - بغداد ۱۹۷۳.
- ۷- العزاوي. عباس: تاریخ العراق بین احتلالین، ۸ جلد، بغداد، طبعة ثانیة، الشریف الرضی، قم، ۱۴۱۰هـ.
- ۸- العمري، یاسین: غرائب الأثر في الحوادث ربع القرن الثالث عشر- نشرة: محمد صديق الجليلي، الموصل ۱۹۴۰.
- ۹- فائق بن، سلیمان: الممالك الكوله مهن في بغداد - نقله في التركية محمد نجیب ارمنای، بغداد ۱۹۶۱.
- ۱۰- فریزر، جیمس بیلی: رحلة فریزر الى بغداد، بغداد ۱۹۶۴.
- ۱۱- القزلي، محمد: التعريف بمساجد السليمانية و مدارسها الدينية- بغداد- ۱۹۳۸.
- ۱۲- الكركوكلي، الشيخ رسول: دوحه الوزراء في تاريخ وقائع بغداد الزوراء- نقله من التركية: موسى كاظم نورس (بيروت بت)، طبعة ثانیة، منشورات الشریف الرضی، قم ۱۴۱۳هـ.
- ۱۳- لونگریك، ستیفن همسلي: اربعة قرون من تاريخ العراق الحديث- ترجمة: جعفر الخياط- الطبعة الثالثة- بغداد، مطبعة البرهان ۱۹۶۲.
- ۱۴- المدرّس، عبدالكريم محمد: علماؤنا في خدمة العلم والدين، عنى بنشره: محمد علي القره داغي، دار الحرية للطباعة والنشر، بغداد ۱۹۸۳.
- ۱۵- الموصلي، السيد فتح الله القادري: ملحة الموصل، تحقیق: سعید الدلوچي، بغداد ۱۹۶۵.
- ۱۶- الموكرياني، حسين حوزني: موجز تاريخ امراء سوران، ترجمة: محمد الملا عبدالكريم، بغداد ۱۹۶۷.
- ۱۷- نظمی زاده، مرتضى افندی: گلشن خلفا، نقله من التركية: موسى كاظم نورس، النجف الأشرف ۱۹۷۱.
- ۱۸- نیبور: رحلة نیبور الى العراق، ترجمة: الدكتور محمود حسين الأمين، بغداد ۱۹۶۵.

۱۹- نوار، الدكتور عبدالعزيز سليمان: داود پاشا والي بغداد، القاهرة ۱۹۶۷

۲۰- نوار، الدكتور عبدالعزيز سليمان: تاريخ العراق الحديث، القاهرة ۱۹۶۸

فارسی:

- ۲۱- ادموند، سیسیل جی: کردها، ترکها، عربها، ترجمة: ابراهيم يونسى، انتشارات روزبهان تهران ۱۳۶۷هـ. ش
- ۲۲- اديب الشعرا، ميرزا رشيد: تاريخ افشار، به اهتمام: محمود راميان و پرويز شهريار افشار، تبريز ۱۳۴۶ش
- ۲۳- باباني، عبدالقادر ابن رستم: تاريخ و جغرافياي كردستان، موسوم به: سير الاكراد، به اهتمام: محمد رؤف توکلي- تهران ۱۳۶۶هـ. ش
- ۲۴- بدليسي، امير شرفخان: شرفنامه - تاريخ مفصل كردستان، به اهتمام: محمد عباسي، تهران ۱۳۴۳ش
- ۲۵- پارسادوست، د. منوچهر: ريشه هاي تاريخي اختلافات جنگ عراق و ايران، شرکت سهامی انتشار ۱۳۶۷ش
- ۲۶- پورگشتال، هامر: تاريخ امپراتوري عثمانی: ترجمة ميرزا زكي علي آبادي، به اهتمام جمشيد كيان فر، ۵ جلد- تهران ۱۳۶۷-۱۳۶۹هـ. ش
- ۲۷- دنيلي، عبدالرزاق: مآثر سلطانية، به اهتمام غلام حسين صدري افشار، تهران ۱۳۲۹هـ. ش
- ۲۸- فخر الكتاب، ميرزا شكر الله سنندجي: تحفة ناصري در تاريخ و جغرافياي كردستان- به اهتمام: د. حشمت الله طيبي- انتشارات امير كبير، تهران ۱۳۶۶هـ. ش.
- ۲۹- گلستانه، ابوالحسن بن محمد امين: مجمل التواريخ- بسعي واهتمام: مدرس رضوي- انتشارات دانشگاه تهران- چاپ سوم، تهران ۲۵۳۶.
- ۳۰- لكهارت، لارنس: انقراض سلسله صفوية- ترجمة: مصطفى قلي عماد- انتشارات مرواريد، تهران ۱۳۶۴ش.
- ۳۱- مردوخ كردستاني، شيخ محمد: تاريخ مردوخ، چاپخانه ارتش، (تهران بت)
- ۳۲- معتمدی، دکتر مهیندخت: مولانا خالد نقشبندي و پیروان طریقت: او- انتشارات پازنگ، تهران ۱۳۶۸ش.
- ۳۳- مستوره، ماه شرف خانم: تاريخ اردلان- به اهتمام ناصر آزاد پور، چاپخانه بهرامی، سنندج ۱۳۴۳ش.
- ۳۴- مشيرالدوله، ميرزا سيد جعفر مهندس باشی: رساله تحقیقات سرمدیه. به اهتمام محمد مشیری، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران- تهران ۱۳۴۸ش.
- ۳۵- مهدوی، عبدالرضا هوشنگ: تاريخ روابط خارجی ایران- انتشارات اميرکبير، تهران ۱۳۶۴ش.
- ۳۷- ميرزا صالح، غلام محسين: اسناد رسمی در روابط سياسی ايران و روسی و عثمانی، نشر تاريخ ايران- ۲ جلد- تهران ۱۳۶۵ش.

- ۳۸- نامی اصفهانی، میرزا محمد صادق موسوی: تاریخ گیتی گشا در تاریخ زندیه، بامقدمه‌ی: سعید نفیسی، تهران ۱۳۶۶ ش.
- ۳۹- نفیسی، سعید: تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران در دوره معاصر، ۲ جلد، انتشارات بنیاد، تهران ۱۳۶۶ ش.
- ۴۰- نصیری، د. محمد رضا: اسناد و مکاتبات تاریخی ایران- قاجاریه- ۴ جلد، انتشارات کیهان- تهران ۱۳۶۶-۱۳۶۸ ه. ش.
- ۴۱- نوائی، عبدالحسین: اسناد و مکاتبات سیاسی ایران از سال ۱۱۰۵-۱۱۳۵ هجری - موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی تهران ۱۳۶۳ ش.
- ۴۲- نوائی، عبدالحسین: نادر شاه بازماندگانش، انتشارات زرین، تهران ۱۳۶۸ ش
- ۴۳- واحد نشر اسناد: گزیده اسناد سیاسی ایران و عثمانی- دوره قاجاریه، ۷ جلد، دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وابسته به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران- تهران ۱۳۶۹ و... .
- ۴۴- وهرام، دکتر غلامرضا: تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران در عصر زند- انتشارات معین، تهران ۱۳۶۶ ش.
- ۴۵- وقائع نگار کردستانی، علی اکبر: حدیقه ناصری در جغرافیا و تاریخ کردستان- به اهتمام محمد رئوف توکلی، تهران ۱۳۶۴ ه. ش

کوردی:

- ۴۶- ابن الحاج، مهلا محمدهد حاجی حسنه: مههدی نامه- لیکۆلینهوه و پیشکەشکردنی: محمدهد عهلی قه‌ردهاغی، به‌غداد ۱۹۷۵
- ۴۷- ئوسکارمان: تحفه‌ی مظفریه: هیتانه‌وه سه‌ر رینووسی کوردی: هیتمنی موکریانی- چاپخانه‌ی کۆری زانیاری کورد- به‌غدا ۱۹۷۶
- ۴۸- ئەمین زه‌کی، محمدهد: خولاصه‌ییتکی تاریخی کوردو کوردستان - به‌رگی ۳.۲.۱، له‌یه‌ک به‌رگدا. چاپکردنه‌وه‌ی سه‌یدیان
- ۴۹- ئەمین زه‌کی، محمدهد: تاریخی سلیمانی و ولاتی، به‌غداد ۱۹۳۹
- ۵۰- ریج، کلۆدیوس جیمس: گه‌شتی ریج بو کوردستان ۱۸۲۰- وه‌رگیترا‌نی له‌ عه‌ره‌بیه‌وه بو کوردی: محمدهد حه‌مه‌باقی، ته‌وریز ۱۹۹۲
- ۵۱- موکریانی، سه‌بید حسین حوزنی تاریخی حکومدارانی بابان- چاپخانه‌ی زاری کرمانجی، ره‌واندز ۱۹۳۱
- ۵۲- موکریانی، حسین حوزنی. میژووی میرانی سو‌ران - جلدی دووم، هه‌ولیتیر: ۱۹۶۲.
- ۵۳- مه‌لاخدری ئەحمده‌دی شاه‌وه‌یسی میکاپه‌لی (دیوانی نالی)، لیکۆلینه‌وه و لیکدانه‌وه‌ی: مه‌لا عبدالکریمی مدرس و فاتح عبدالکریم، چاپخانه‌ی کۆری زانیاری کورد- به‌غدا ۱۹۷۶
- ۵۴- گۆفاری رۆژی نو‌ی- ژماره (۱) سالی (۲) مارتی ۱۹۶۱ (تۆمار: په‌ره‌کاغه‌زی له‌باره‌ی بابان و کۆچی ئەوه‌رحمان پاشاوه)

- ۵۵- فوئاد. د. که‌مال. له‌شبعره بلاوکه‌راوه‌کانی سالم- گۆفاری نووسه‌ری کوردستان ژماره (۲)
- ۵۶- یوسف، عبدالرقيب: به‌شیتک له‌ژبان و به‌ره‌مه‌ی زاناو شاعیری کورد: مه‌لا عومه‌ری ره‌نجووری شاله‌ به‌گی، رۆشنبیری نو‌ی، ژماره ۱۰۷، ئەیلولی ۱۹۸۵- به‌غداد- ل ۱۴۵-۱۴۶.
- ۵۷- جه‌لیلی، جه‌لیل: کورده‌کانی ئیمپراتۆریه‌تی عوسمانی - وه‌رگیترا‌نی بو کوردی: دکتۆر کاوسی قه‌فتان.
- ۵۸- محمدهد ئەمین، سالح: کورد و عه‌جه‌م، چاپخانه‌ی هه‌ولیتیر - چاپی یه‌که‌م ۱۹۹۲.
- ۵۹- روخانی، بابا مه‌ردوخ: ناربخ مشاهیر کرد - جلد سوم - انتشارات سروش - تهران ۱۳۷۱ ش.
- ۶۰- مسته‌فا ئەمین، نه‌وشیروان: میرایه‌تی بابان له‌ نیوان به‌رداشی رۆم و عه‌جه‌مدا - چاپی دووم - چاپه‌مه‌نی خاک - سلیمانی ۱۹۹۸.
- ۶۱- تووداری، سه‌عیید عه‌بدولسه‌لام: چمکیتی میژوویی هه‌ورامان و مه‌ریوان - گۆزینی بو کوردی محمده‌دی مه‌لا که‌ریم، چاپی یه‌که‌م، به‌غداد (۱۹۷۰).

Preface

The collection of historical documents in this book is about the situation of Kurdish emirates, Ardalan, Baban and Soran, from the establishment of Ghajarian government to the end of the first half of the 19th century.

These documents prove that two grate goverments of that time. Ghajarian and Ottoman, always planned to interfere the local conflicts of the Kurdish emirates and, even sometimes, under the pretext of controlling their borders, murderd Kurdish people and especially the soldiers of these emirates.

Since there were no exact sources to throw light on the history of these emirates, it was difficult for me to arrange the different events of that period of their history.

In any case I have tried to do my best.

Most of these documents are due to the matter of the emirate of Baban. this proves that baban emirate played an important role in the 19th history of Kurdistan. One of the reasons of its importance is that it was located between the borders of the government of Ghajarian and Ottoman. In fact most of the battles of these two goverments occured in the land of Baban emirate, and this caused much disturbance in this self-determined emirate.

According to these documents, these two goverments always tried to make obstacle on the way of this emirate.

Finally, the leaders of this emirate failed to set up a stable government of their own.

بەرھەمی چاپکراوی نووسەر:

- ۱- ژوان، شیعەر، چاپی یەكەم، چاپخانەى زانكۆى سلێمانى ۱۹۸۰
- ۲- گەشتى رېچ بۆ سلێمانى، وەرگێران، چاپی یەكەم، بەرگەلۆو ۱۹۸۴
- ۳- كېشەى كورد، وەرگێران، چاپی یەكەم، یاخ سەمەر ۱۹۸۶
- چاپی دووهم، ئێران، تەوریز، ۱۹۹۰
- چاپی سێبەم: هەولێر، ۱۹۹۲
- ۴- گۆلەكانى دۆزەخ، شیعەر، چاپی یەكەم، ئێران، تەوریز ۱۹۹۰
- چاپی دووهم، هەولێر، ۱۹۹۲
- ۵- گەشتى رېچ بۆ كوردستان، وەرگێران، چاپی یەكەم، ئێران، تەوریز، ۱۹۹۲
- چاپی دووهم، ئێران، تەوریز، ۱۹۹۵
- ۶- ئەفسانەى ئەدۆنېس، وەرگێران، چاپی یەكەم، ئێران، تەوریز، ۱۹۹۴
- ۷- گۆزانى كوردى، وەرگێران، چاپی یەكەم، ئێران، تەوریز، ۱۹۹۴
- ۸- مێژووى مۆسېقاي كوردى، چاپی یەكەم، ئێران، شەرگرد، ۱۹۹۶
- ۹- سەبېد عەلى ئەسغەرى كوردستانى، چاپی یەكەم، هەولێر، ۱۹۹۸
- ۱۰- راوه گزنگ، وتار و پەخنەى ئەدەبىيى، چاپی یەكەم، هەولێر، ۱۹۹۸
- ۱۱- بېرەوهرىبەكانى وهفایى (تحفه المریدین)، وەرگێران، چاپی یەكەم، هەولێر، ۱۹۹۹
- ۱۲- كەروپشكى زېرەك و گورگی دانا، چیرۆكى مندالان، وەرگێران، چاپی یەكەم، سلێمانى، ۲۰۰۰
- ۱۳- شۆرشى شېخ عوبەیدوللای نەهرى له بەلگەنامەى قاجارى دا: چاپی یەكەم، هەولێر، ۲۰۰۰
- ۱۴- میرنشینی ئەردەلان، بابان، سۆران، له بەلگەنامەى قاجارى دا: چاپی یەكەم، هەولێر، ۲۰۰۲
- ۱۵- راپەرینی هەمزاغای مەنگوور له بەلگەنامەى قاجارى دا: چاپی یەكەم، هەولێر، ۲۰۰۲

بەرھەمی داھاتوو:

- ۱- شۆرشى شېخ عوبەیدوللای نەهرى له بەلگەنامەى نێودەولەتیدا
- ۲- خۆتێندنەوہیەكى تازەى مەولانا خالیدی نەقشبەندى، لێكۆڵینەوہ
- ۳- خۆتێندنەوہیەكى تازەى مەولەوى تاوہگۆزى
- ۴- دیوانى مەولەوى تاوہگۆزى
- ۵- راپەرینی سەمكۆ له بەلگەنامەى قاجارى دا

